

Duševní vlastnictví (Bi 2900)

VII.

Duševní vlastnictví Masarykovy univerzity I. (průmyslové vlastnictví)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

2

Funkce univerzity

Základní funkce univerzity

- vzdělávání
- (věda), výzkum a vývoj
- šíření získaných vědomostí (tzv. třetí role univerzit)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Funkce univerzity

Proč vzdělávat v oblasti duševního vlastnictví?

- aby si lidé na univerzitách uvědomovali, že výsledky výzkumu mohou mít často **charakter chráněného** duševního vlastnictví (autorská díla, vynálezy) i **nechráněného** DV
- ochrana duševního vlastnictví je na univerzitách v ČR nedostatečná, univerzity si nehájí své duševní vlastnictví vůči **vnějším subjektům**, ale často ani vůči svým **zaměstnancům** (ti potom např. odcházejí s výsledky, kterých dosáhli díky zařízení a financování univerzity, a zakládají si společnosti, kde zkušenosti a poznatky využívají a zhodnocují)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

3

Duševní vlastnictví

Obecná charakteristika duševního vlastnictví

- jakýkoliv **produkt** nebo **forma vyjádření** vytvořená vlastním intelektem, která je **nová a unikátní** (např. literární dílo, umělecké dílo, počítačový software, pracovní postup, chemický vzorec, oběhový cyklus, lék, geneticky modifikovaný organismus, průmyslový postup)
- je výsledkem duševní tvůrčí práce - jde proto o **vlastnictví nehmotné** (nehmotný majetek, nehmotný statek)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

4

Duševní vlastnictví

Nakládání s duševním vlastnictvím

- základní předpoklad: **mám vědecký výsledek**
- základní myšlenka: **jak s ním mohu naložit?**
 - **publikovat** (a nekomericializovat)
 - **zajistit ochranným dokumentem** (např. patentem) **a komercializovat**
 - **utajovat** a komercializovat např. jako **know-how**
 - **dále rozvíjet**, možno i ve spolupráci s jinými pracovišti, při zachování zásad utajení, a případně komercializovat později

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Duševní vlastnictví

Nakládání s duševním vlastnictvím

- **Proč vůbec usilovat o nakládání se vzniklým duševním vlastnictvím (transfer technologie)?**
 - ekonomický efekt (zisk) pro majitele
 - návratnost finančních prostředků vložených do výzkumu
 - splněná očekávání sponzorů, poskytovatelů dotace, vládních institucí
 - společenský prospěch
 - technický a ekonomický přínos pro uživatele

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Duševní vlastnictví na MU

Obecná charakteristika duševního vlastnictví na MU

- výsledky činnosti, které původce (autor) vytvořil při plnění úkolů, které plynou z jeho **pracovního poměru k MU** (nebo z jiného obdobného vztahu k MU), příp. v rámci plnění studijních povinností
- pochází z individuální tvůrčí činnosti, která je podpořena jak samotným akademickým prostředím, tak možností využívat **finanční podporu**, veškerou **infrastrukturu** a **zařízení MU**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Duševní vlastnictví na MU

Vnitřní pravidla pro duševní vlastnictví na MU

- směrnice rektora č. 8/2009 „**Duševní vlastnictví na Masarykově univerzitě**“
- předmětem této směrnice je úprava ochrany a využívání duševního vlastnictví na Masarykově univerzitě a stanovení práv a povinností souvisejících se vznikem, ohlášením, evidencí, ochranou, užíváním a komerčním využíváním práv k předmětům duševního vlastnictví

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Duševní vlastnictví na MU

Obecná charakteristika duševního vlastnictví na MU

- vzniká ze vzájemné spolupráce mezi členy akademické obce (akademickí pracovníci a studenti) a neakademickými pracovníky MU, případně dalšími subjekty
- jde především o:
 - 1. **průmyslové vlastnictví**
 - 2. **nechráněné duševní vlastnictví**
 - 3. **autorská díla**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Průmyslové vlastnictví

- výsledky duševní činnosti, které jsou nové a průmyslově (hospodářsky) využitelné:
 - vynálezy
 - technická řešení chráněná užitným vzorem
 - průmyslové vzory
 - topografie polovodičových výrobků
 - odrůdy rostlin
 - biotechnologické vynálezy
 - ochranné známky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- činnost spojená s nakládáním a ochranou průmyslového vlastnictví na MU spadá do působnosti **Centra pro transfer technologií** Masarykovy univerzity (CTT)
- výjimku tvoří nakládání s **ochrannými známkami** MU, které spadá do působnosti každého hospodářského střediska (HS) MU (fakulta, jiná univerzitní součást), přičemž CTT může spolupracovat a musí být o zápisích OZ informováno
- obvykle jde na MU o nakládání s **vynálezy**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Vynález

- např. výrobek, zařízení k výrobě, chemická látka nebo výrobní postup, který je **nový**, je **výsledkem vynálezecké činnosti** a je **průmyslově využitelný**
- za vynálezy se **nepovažují** objevy, vědecké teorie a matematické metody, estetické výtvořky, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, programy počítačů nebo podávání informací, odrůdy rostlin a plemena zvířat, biolog. způsoby pěstování rostlin a chovu zvířat, způsoby chirurgického nebo terapeut. ošetřování, diagnos. metody používané na lidském či zvířecím těle a vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku či dobrým mravům

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- původce je (ze zákona) povinen neprodleně **pisemně oznámit** CTT výsledky své činnosti, o kterých usuzuje, že splňují podmínky stanovené zákonem pro některý z typů průmyslového vlastnictví, a **předat podklady** potřebné k jejich posouzení
- oznámení se podává na formuláři „**Oznámení původce**“, a to i pokud se na výsledku podíleli další osoby mimo MU

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- „**Oznámení původce**“ obsahuje zejména:
 - název a popis předmětu průmyslového vlastnictví (oblast, které se týká, charakteristiku dosavadního stavu techniky, vysvětlení podstaty, výhody či nevýhody oproti dosavadnímu stavu techniky apod.)
 - jakým způsobem je smluvně upraveno využití výsledků činnosti, zda šlo o financování z veřejných prostředků, jak byly upraveny vztahy s ostatními subjekty, s nimiž MU spolupracovala apod.

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- CTT do **6 týdnů** od obdržení „Oznámení původce“ zpracuje analýzu charakteru předmětu průmyslového vlastnictví, možnosti jeho uplatnění na trhu a případné ochrany včetně návrhů na financování ochrany - tzv. „**Stanovisko CTT**“
- CTT předá své stanovisko na HS, kde průmyslové vlastnictví vzniklo, a do **2 týdnů** obdrží od HS jeho vyjádření, příp. dochází ke společnému upřesňování navržených postupů, (součástí je např. i návrh na výši finanční odměny původcům a zdroj jejího financování)

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- CTT na základě jednání s HS připraví návrh rektorovi MU o tom, zda MU na daný předmět uplatní právo či neuplatní
- rektor MU o návrhu rozhodne do **2 týdnů** od jeho obdržení
- pokud MU **uplatní právo** na dané průmyslové vlastnictví, zahájí CTT společně s HS práce související s komercializací a případnou ochranou tohoto průmyslového vlastnictví
- pokud MU **neuplatní právo** na dané průmyslové vlastnictví, právo k duševnímu vlastnictví přechází zpět na původce

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- datum kladného rozhodnutí o uplatnění práv je současně datem rozhodnutí o tom, že je dané průmyslové vlastnictví **určeno k obchodování**
- pokud je průmyslové vlastnictví určeno k obchodování, HS jej musí uvést do tzv. „stavu způsobilého k užívání“, tj.:
 - zanést do **účetní evidence** nehmotného majetku a
 - **ocenit** (dle Pokynu kvestora Oceňování a evidence duševního vlastnictví na MU)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Nakládání s průmyslovým vlastnictvím na MU

- v případě zajišťování **ochrany** průmyslového vlastnictví CTT ve spolupráci s původcem (původci) a vybraným patentovým zástupcem pracuje na podání přihlášky (patent, užitečný vzor)
- podání přihlášky nesmí výrazně omezit potřebu **publikovat**
- pokud MU nenalezne do 12 měsíců od podání přihlášky uspokojivé využití předmětného prům. vlastnictví, může být rozhodnuto o **odstoupení od ochrany** (před příp. zrušením ochrany musí být původci/původcům umožněno práva k duševnímu vlastnictví od MU odkoupit)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Ochrana průmyslového vlastnictví a její význam

- v ekonomických podmínkách je logickou snahou různých institucí **ochránit si** před dalšími subjekty (konkurencí) výsledky své práce (nejčastější je ochrana průmysl. práv)
- smyslem ochrany je **zaručit výhody** tvůrcům a majitelům a **zabezpečit** výsledek před konkurencí (která by ho získala bez nákladů a připravila by tvůrce nového řešení o zisk)
- chráněná řešení se stávají „**zbožím**“ a jejich majitel má **výlučné právo** s tímto zbožím na území, kde je ochrana platná, nakládat (výroba, uvádění do oběhu, využívání...)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Ochrana průmyslového vlastnictví a její význam

- je třeba si uvědomit, že zajištění ochrany výsledkům formou průmyslově-právní ochrany nemusí být vždy nejvhodnější (vhodnou) nebo žádanou cestou komercializace (utajování...)
- je třeba proto mít nejen vlastní výsledek, ale znát okolnosti související s jeho dalším uplatňováním

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Technická řešení a jejich právní ochrana

- ochrana **patentem** nebo **užitným vzorem** - liší se hl. délkou ochrany a finančními náklady na získání a udržování ochrany
- **patenty** - ochranné dokumenty, které se udělují na vynálezy (patent platí **20 let** od podání přihlášky + výjimky)
- **užitné vzory** - forma ochrany předmětů, které lze chránit i patentem, oproti patentu nelze takto chránit biologické reproduktivní materiály a jakékoliv „způsoby“ (zapsaný užitný vzor platí **4 roky** od podání přihlášky, obnova až na 10 let)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Průmyslové vzory a jejich právní ochrana

- průmyslovým vzorem se rozumí **vzhled** výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného, či jeho zdobení
- jde o **vizuálně vnímatelnou vlastnost** či **složku** výrobku, nikoli o technickou, konstrukční, funkční, materiálovou nebo jinou podstatu výrobku
- zápis průmyslového vzoru platí v ČR **5 let** ode dne podání přihlášky, tuto dobu lze opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let až na celkovou dobu 25 let

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Ochranné známky a jejich právní ochrana

- ochranná známka je označení, které slouží k **rozlišení výrobků** nebo **služeb** na trhu
- účelem ochranné známky je odlišit výrobky nebo služby stejného druhu vyráběné nebo poskytované různými výrobci nebo poskytovateli služeb
- právo k ochranné známce vzniká zápisem do rejstříku OZ
- ochranná doba zapsané ochranné známky je **10 let** ode dne podání přihlášky, lze ji obnovit vždy na dalších 10 let

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Práva k předmětům průmyslového vlastnictví na MU

- právo **na patent** v případě vynálezu nebo biotechnologického vynálezu, právo na **průmyslový vzor**, ochranná práva k **odrůdám rostlin**, právo využívat **zlepšovací návrh** v příp. přijetí jeho nabídky, resp. vlastnická práva k **topografiím polovodičových výrobků**, **ochranným známkám** nebo **užitným vzorům**, které byly vytvořeny původci v rámci jejich pracovního poměru (nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu s MU, má **Masarykova univerzita** (pokud není smluvně mezi původcem a MU stanoveno jinak)
- právo na původcovství tím není dotčeno

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Odměňování původců průmyslového vlastnictví na MU

- vedoucí HS může přiznat původcům průmyslového vlastnictví za jeho vytvoření **motivační odměnu**
- vedoucí HS přizná tuto odměnu vždy, pokud MU uplatní na průmyslové vlastnictví právo, a to ve výši nejméně 10.000 Kč (včetně povinných odvodů)
- pro výši odměny je dále rozhodný technický a hospodářský význam vynálezu (technického řešení)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Odměňování původců průmyslového vlastnictví na MU

- původci mají dále právo na **dodatečné vypořádání** v případě, že se již vyplacená motivační odměna dostane do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším využitím nebo jiným uplatněním průmyslového vlastnictví
- pro stanovení výše této částky se přihlíží k materiálnímu podílu MU na vytvoření průmyslového vlastnictví, k rozsahu pracovních úkolů původce a k finanč. nákladům souvisejícím s ochranou a komercializací průmyslového vlastnictví

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Odměňování původců průmyslového vlastnictví na MU

- pro výplatu a stanovení **dodatečného vypořádání** jsou na MU stanovena tato pravidla:
 - částka plynoucí z **poskytnutí licencí** k průmyslovému vlastnictví je určena procentuální částkou z čistého zisku po zdanění (není-li mezi původci a MU stanoveno jinak)
 - v případě **jiné formy komercializace** (např. spin-off, poskytnutí služeb využívajících duševní vlastnictví MU aj.) se výše odměny původce stanoví dohodou mezi původcem, MU a případnými dalšími obchodními partnery

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Odměňování původců průmyslového vlastnictví na MU

- částka plynoucí z **poskytnutí licencí** k průmysl. vlastnictví určená procentuální částkou z čistého zisku po zdanění:
 - **zisk po zdanění do výše 1 mil. Kč se dělí v poměru:**
odměny původcům: 70 %, MU: 30 %
 - **zisk po zdanění nad 1 mil. Kč se dělí v poměru:**
odměny původcům: 70 %, MU: 30 % z části zisku do 1 mil. Kč
odměny původcům: 35 %, MU: 65 % z části zisku nad 1 mil. Kč
- podíl MU se dělí dohodou mezi HS, Rektorát MU a CTT

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví MU

Mičenlivost

- veškeré informace o průmyslovém vlastnictví (a duševním vlastnictví chráněném obchodním zákoníkem) jsou důvěrné a třetím osobám mohou být sdělovány pouze tehdy, je-li jejich ochrana smluvně zajištěna

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Průmyslové vlastnictví

Základní právní předpisy

- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **vynálezů a zlepšovacích návrhů** upravuje zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **užitných vzorů** upravuje zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **průmyslových vzorů** upravuje zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **ochranných známek** upravuje zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **biotechnologických vynálezů** upravuje zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **práv k odrůdám rostlin** upravuje zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, ve znění pozdějších předpisů
- práva a povinnosti vznikající z vytvoření, uplatňování a ochrany **topografií polovodičových výrobků** upravuje zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozd. předp.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato prezentace je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky